

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta 13 ta' Marzu, 2024

Appell Inferjuri Numru 19/2023 LM

Josianne Abela (K.I. nru. 364280(M))
('l-appellata')

vs.

Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali
('l-appellant')

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimat id-**Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali** [minn issa 'l quddiem 'l-appellant'] mid-deċiżjoni mogħtija fit-2 ta' Ġunju, 2023, numru 209/2023 [minn issa 'l quddiem 'id-deċiżjoni appellata'] mill-Arbitru maħtur *ai termini* tal-Kap. 318 tal-Liġijiet ta' Malta [minn issa 'l quddiem 'l-Arbitru'], li permezz tagħha ddecieda li jilqa' l-appell tar-rikorrenti

Josianne Abela (K.I. nru. 364280(M)) [minn issa ‘l quddiem “l-appellata”], filwaqt li ddikjara nulla u mingħajr effett id-deċiżjoni tal-appellant tal-20 ta’ Ottubru, 2020.

Fatti

2. Il-fatti tal-każ odjern jirrigwardaw id-deċiżjoni msemmija fejn l-appellant informa lill-appellata li hija ma kinitx intitolata aktar għall-Għajnuna Soċjali (SUP) għaliex ma kienx sodisfatt li l-kapital tagħha ma kienx jeċċedi €14,000. Dan sar wara li minn investigazzjoni fejn kienet giet eżaminata t-*Taxpayer Profile* tagħha, irriżultalu li fis-snin 2016 u 2017 hija kienet involuta f’tliet tranżazzjonijiet ta’ bejgħ ta’ diversi proprjetajiet fejn kellha sehem indiviż f’kull waħda minnhom.

Mertu

3. L-appellata appellat minn din id-deċiżjoni quddiem l-Arbitru fis-17 ta’ Novembru, 2020, fejn ikkontestat id-deċiżjoni tal-appellant, filwaqt li kkonfermat li hija ma kellhiex assi li kienu jeċċedu €14,000, u li fil-kont bankarju tagħha hija kellha biss €3.80.

4. L-appellant wieġeb fid-29 ta’ Ottubru, 2021, fejn huwa wkoll spjega ċ-ċirkostanzi tal-każ odjern, filwaqt li sostna li l-appell kellu jigi miċħud.

Id-deċiżjoni appellata

5. L-Arbitru wasal għad-deċiżjoni appellata wara li għamel is-segwenti konsiderazzjonijiet:

“Konsiderazzjonijiet

Il-kwistjoni għalhekk hija l-interpretazzjoni fattwali ta’ dak li setgħet għamlet l-appellanti mill-flejjes li daħlet mill-bejgħ tal-proprjetajiet imsemmija. Dawn jammontaw għal €75,303.

L-intimata wara li l-appellanti esebiet id-dokumentazzjoni fuq riferita reġgħet ezaminat il-każ iżda baqa’, skont id-Direttur, il-kweżit fuq ammont ta’ €45,000.

Meta tgħodd il-kwart u terz rimanenti jibqa’ li l-appellanti kellha f’idejha €75,303. Huwa minnu però wkoll li l-bejgħ sar fis-snin 2016/2017 u għalhekk hemm ċertu kalkolu li jrid isir fuq medda ta’ ċirca ħames snin. Dan iwassal għal figura ta’ €15,060 fis-sena li l-appellanti setgħet tonfoq. Dan kien igib li fis-sena l-appellanti, bħala average, kellha f’idejha wara l-infiq ċirca elf Euro l-fuq mill-kapital stabbilit fil-liġi li huwa ta’ €14,000.

Il-Bord irid jara għalhekk jekk fuq bilanċ ta’ provi l-fatti jimmilitawx favur l-appellanti. Il-Bord irid jifhem u jaċċetta wkoll li mhux soltu li persuni jzommu riċevuti ta’ nfiq kontinwu ta’ dak li jinxtara kuljum fuq medda ta’ snin u għalhekk assenza ta’ figura ta’ €45,000 (kif indikat mid-Direttur) huwa, jidhirli l-Bord, aċċettabli tenut kont anzi ta’ kif dan il-Bord għandu jiġġudika.

Paul Vassallo vs C. Pace, Appell Ċivili, 5 ta’ Marzu, 1986), “Il-ġudikant fil-kamp ċivili, għandu jiddeċiedi fuq il-provi li jkollu quddiemu, meta dawn jinduċu fih dik iċ-ċertezza morali li kull tribunal għandu jfittex, u mhux fuq sempliċi possibilitajiet, imma dik iċ-ċertezza morali hija biżżejjed, bħala li hija bażata fuq il-preponderanza tal-probabilitajiet.

Għalhekk it-Tribunal irid jara fejn jaslu l-preponderanza tal-probabilitajiet. Hija l-fehma tat-Tribunal illi dawn jimmilitaw favur l-appellanti.

Għaldaqstant l-Arbitru jilqa’ l-appell u jiddikjara d-deċiżjoni tad-Direttur tat-8 ta’ Novembru 2018 fuq imsemmi bħala null u bla effett.”

L-Appell

6. L-appellant ipprezenta r-rikors tal-appell tiegħu fit-13 ta' Lulju, 2023 fejn qiegħed jitlob lil din il-Qorti sabiex jogħgobha tħassar u tirrevoka d-deċiżjoni appellata, filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni tiegħu tal-20 ta' Ottubru, 2020, bl-ispejjeż kollha kontra l-appellata. Jgħid li l-aggravju ewlieni tiegħu huwa li d-deċiżjoni appellata kellha motivazzjonijiet legalment u fattwalment żbaljati.

7. L-appellata wiegħbet fil-11 ta' Awwissu, 2023 fejn issottomettiet li d-deċiżjoni appellata hija ġusta u għalhekk għandha tiġi kkonfermata.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

8. Il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-uniku aggravju li qiegħed iressaq l-appellant, u dan filwaqt li tqis ukoll l-osservazzjonijiet tal-Arbitru kif jirriżultaw fid-deċiżjoni appellata, u s-sottomissjonijiet tal-appellata.

9. L-appellant jistqarr li huwa jinsab aggravat bid-deċiżjoni appellata għaliex il-motivazzjonijiet li ta l-Arbitru kienu legalment u fattwalment żbaljati, li wassluh għall-konklużjoni li l-appellata ma kienitx teċċedi l-limiti tal-kapital. Spjega l-pożizzjoni li kienet ħadet l-appellata quddiem l-Arbitru, fejn sostniet li hija kienet biegħet żewġ proprjetajiet u mhux tlieta, kif kien jirriżulta mir-riċerki esebiti minnu, u anki li hija kienet nefqet l-introjtu kollu fi żmien tlieta u erba' snin, għajr għal €3.80. Jirrileva li sabiex tissostanzja din il-pożizzjoni tagħha, l-appellata kienet ipprezentat għadd konsiderevoli ta' rċevuti, flimkien ma' rendikont fejn l-ispejjeż kienu jammontaw għal €3,813.65. L-appellant għalhekk jgħid li l-appellata naqset milli tressaq provi sabiex turi li l-assi kapitali tagħha

kienu tassew taħt il-minimu stabbilit mil-ligi. L-appellant ikompli jsostni li l-appellata ma pprezentat l-ebda rendikont bankarju sabiex turi kif l-assi kapitali tagħha naqsu maż-żmien, jew saħansitra stima approssimattiva ta' x'kienu l-ispejjeż tagħha ta' kull xahar. Għalhekk wara li kien applika r-rata ta' għixien minima sabiex jikkalkula l-infiq tagħha ta' kuljum, u li fil-perijodu in kwistjoni kien ta' €470 fix-xahar, huwa kkalkola li bejn is-16 ta' Marzu, 2016 li hija d-data tal-ewwel kuntratt ta' bejgħ, u s-16 ta' Marzu, 2021, fejn irrileva li l-perijodu applikabbli kellu jkun sad-data tad-deċiżjoni tiegħu tal-20 ta' Ottubru, 2020, huwa kkonstata nfiq tal-ħajja ta' €28,200. B'hekk irrizulta li l-appellata kien għad għandha €45,943, iżda dwar dan l-ammont hija ma kienet gābet l-ebda prova ta' kif intefaġ. Jikkontendi li huwa ma setax jifhem ir-raġunament tal-Arbitru dwar il-kalkolu li għamel sabiex wasal għad-deċiżjoni tiegħu. Isostni għal darb'oħra li l-provi tal-appellata mhumiex suffiċjenti, u għalhekk id-deċiżjoni appellata mhijiex waħda raġonevoli, u saħansitra jgħid li hija żbaljata.

10. L-appellata tirrileva qabel xejn li l-appell odjern jirrigwarda punt ta' fatt, u tiċċita dak li qalet il-Qorti tal-Appell (Superjuri) fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **L-Avukat Dottor Kris Borg bħala mandatarju speċjali tas-soċjetà estera S.A.T.A. SRL vs. Air Malta Company Limited**, li qorti tal-appell ma twarrabx faċilment l-apprezzament tal-fatti li tkun għamlet qorti tal-ewwel istanza, sakemm ma jirrizultawx raġunijiet gravi u serji biżżejjed li jitolbu li jsir dan. Tinsisti li mill-flus rappreżentanti sehemha mill-prezz tal-bejgħ tal-proprjetà li hija wirtet, kienet għamlet diversi xogħlijiet fid-dar fejn toqgħod ma' bintha minuri sabiex trendiha abitabbli. Tgħid li quddiem l-Arbitru hija kienet spjegat kif m'għandhiex irċevuti ta' kollox għaliex il-ħaddiema ma kienux tawha rċevuti u wkoll għaliex uħud mill-ispejjeż li hija seta' kellha rċevuti tagħhom ma

baqgħetx iżżomm l-irċevuti tagħhom. L-appellata spjegat ukoll li hija kienet *single mother* u dejjem mantniet lilha nnifisha u lil bintha minuri waħedha u hija kienet ipprezentat irċevuti quddiem l-Arbitru sabiex turi bejn wieħed u ieħor l-ispejjeż tagħha ta' kuljum. Tissottometti li minn meta twaqqfulha l-benefiċċji soċjali sallum, hija ma kellha l-ebda dħul u għalhekk kellha tissellef mingħand ħutha jew terzi sabiex tmantni lilha nnifisha u lil bintha. Saħansitra parti mill-flus li wirtet kellha tagħtihom lil terz li sselfet mingħandu sabiex tkun tista' tgħix. L-appellata tikkontendi li l-appellant ma kienx qed ikun realistiku meta jsostni li ma setax ikun minnu li l-flus in kwistjoni nefqithom għall-ħajja u għal xogħlijiet fid-dar fejn hija tgħix mal-minuri bintha, u dawn f'affarijiet sempliċi sabiex tassigura ħajja dinjituża. Tissottometti li l-Arbitru kien realistiku fil-konfront tagħha u li l-kwistjoni kienet dwar €61,000 oltre l-ammont li titlob il-liġi. Tgħid li meta d-Dipartiment kien iddeċieda fuq l-applikazzjoni tagħha għall-Għajnuna Soċjali fl-20 ta' Ottubru, 2020, kienu diġà ddekorrew diversi snin minn meta hija kienet ħadet il-flus. Tispjega li mill-proprjetà ta' Ħal Tarxien ma kien fadlilha xejn għaliex il-flus talbuhomlha z-zijiet tagħha sabiex jagħmlu tajjeb għal dak kollu li huma kienu nefqu fir-rigward ta' missierha meta dan kellu problemi serji f'ħajtu. Barra minn hekk, ma kienx irrizulta li hija kienet għamlet xi spiża kbira jew li għexet ħajja lussuża wara d-deċiżjoni tiegħu f'Novembru 2018, u dan proprju għaliex ma kellix iżjed minn €14,000 f'idha. Tispjega li hija kienet nefqet il-flus fuq il-bżonnijiet ta' kuljum u biex hi u t-tifla jkollhom post dinjituż fejn jirrisjedu. Hawnhekk l-appellata tirrileva li ma kien sarilha l-ebda kontro-eżami dwar dak li xehdet quddiem l-Arbitru, u dan fejn l-appellant qed jikkontendi li l-verżjoni tagħha ma kinitx waħda kredibbli.

11. Il-Qorti tikkunsidra li huwa minnu li qorti tal-appell toqgħod lura milli twarrab l-apprezzament tal-fatti li tkun għamlet qorti tal-ewwel istanza, u fil-każ odjern l-Arbitru li ddecieda l-appell tal-appellata fil-konfront tad-deċiżjoni tal-appellant. Izda wara li rat l-atti, tikkunsidra wkoll li tassew l-appellata naqset milli tressaq provi sufficjenti u konvincenti sabiex tistabilixxi li hija kienet nefqet, kif qiegħda tallega, il-flus riċevuti mill-prezz tal-bejgħ tal-proprjetajiet li s-sehem tagħha ppervjena lilha permezz ta' wirt. Tosserva li waqt is-seduta tal-5 ta' Ottubru, 2021 l-Arbitru kien ordna lill-konsulent legali tagħha sabiex *"...jipprepara elenku tal-irċevuti preżentati minnu u f'tali elenku jrid jindika spejjeż ma' xogħlijiet tal-post f'B'Buġia kif ukoll jikklassifika spejjeż quo ordinarji, straordinarji u spejjeż kapitali"*, izda ċertament id-dokument esebit ma jistax jingħad li jirrifletti dak li kien gie mitlub li jsir u bl-ebda mod ma jispjega fejn intefqu l-flejjes in kwistjoni. L-istess jingħad għall-kopji tal-irċevuti esebiti li jonqsu milli juru kif intefaq l-ammont ikkontestat ta' €45,943, u dan filwaqt li tirrileva li l-appellata ma pprezentat l-ebda rendikont bankarju, li kif sewwa jgħid l-appellant, seta' jispjega kif dan l-ammont intefaq matul is-snin.

12. Għaldaqstant il-Qorti ssib li l-aggravju tal-appellant huwa ġustifikat u għalhekk tilqgħu.

Decide

Għar-raġunijiet premessi l-Qorti tiddeciedi dwar l-appell tal-appellant billi tilqgħu u tħassar id-deċiżjoni appellata fl-intier tagħha, filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant tal-20 ta' Ottubru, 2020.

Bl-ispejjeż kollha kontra l-appellata.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**